ఒకటి

రాత్రి పది గంటలు కావస్తోంది. ఆ కీకారణ్యమంతటా పేరుకున్న నల్లటి జాకు ముద్దలాంటి చీకటి అలుముకునుంది. కేంపు గుడారాలుమాత్రం తెల్లతెల్లగా కనిపిస్తున్నాయ్. మధ్యలో అక్కడక్కడ కేంపు పనివాళ్ళు వన్య మృగాల బారినుండి రక్షించుకోడానికి వేసినమంటలు, దూరాన్నుంచి కొరివిదెయ్యాల్లా కన్పిస్తున్నాయ్. గుడారాల్లో హరికెన్‌లాంతర్లు మిణుకు మిణుకు మంటూంటే, ఆఫీసు టెంటులో పెట్రోమాక్సు లైటు వెలిగిపోతోంది. దశరథరామయ్యగారు ఇంకా ఆఫీసు పని చేసుకుంటున్నారు. అలా రాత్రి ఒంటి గంటవరకూ ప్రతిరోజూ పని చెయ్యడం ఆయనకి పరిపాటే.

చిమ్మెట్టలు "జుయ్"మనిచేసే శబ్దంతప్ప అంతా నిశ్శబ్దంగా వుంది ఎక్కడో దూరంగా కొండల్లో కొండగొర్రె అవిరామంగా "కార్ కార్"మని అరుస్తోంది. దశరథరామయ్యగారికి చిన్న దగ్గుతెర వచ్చింది. కాసేపు గొంతుకలో కఫం తెగ్గేదాక దగ్గి, గుండెని చేత్తో పట్టుకుని టెంటు తెర తొలగించి బైటకొచ్చి తుపుక్కున ఉమ్మాడు. ఆయాసం కాస్త తేలికపడిన తరవాత, ఇహ ఇవాల్టికి ఇంటికి పోదామనుకున్నాడు. --కానీ ఇంకా బోలెడు పనుండిపోయింది. ఐనా ఇప్పుడు టైము ఎంత అయివుంటుందో అని చిన్నయ్య గుడారం వైపు చూశాడు.

జీపుడ్రయివరు చిన్నయ్య హెడ్ క్వార్టర్సులోవుంటే, సరిగ్గా రాత్రి పన్నెండు గంటలకు ఎన్నిపనులున్నా లైటార్పేసి పడుకుంటాడు. అది అతని ఎక్సు మిలిటరీ డిసిప్లిన్ అంటాడు.

ఇంకా లాంతరు గుడారంలో వెలుగుతోంది. అంటేపన్నెండు కాలేదన్నమాట. సరే మరో గంటపని చేసి పోదామని టెంటులోకి దశరథరామయ్యగారు దూరుతూండగా "తకాలు"మని బూట్లు కొట్టు కున్న చప్పుడు. వెంటనే "గుడ్‌నైట్ పంతులు బాబూ" అనే అరుపు కూడా వినిపించింది. అకస్మాత్తుగా మిలిట్రీ కాషన్ లాంటి అరుపు వినవడగానే ఉలిక్కిపడినా, అది చిన్నయ్య కేకే అని పోల్చేసు కున్నాడు. "ఆc, రావయ్యా! ఇంకా నిద్రపోలా!" అని పలకరిం చాడు. తన గుడారంముందు అటెన్షన్ పోజులో సెల్యూట్ చేస్తూ నిలబడ్డాడు చిన్నయ్య. "రాత్రుళ్ళు కూడా నీ మిలిట్రీ సెల్యూట్లేనా మిలిట్రీ ఒదిలేసినా, ఇంకా ఆ డ్రెస్సులూ పీశదుబరువు బూట్లూ, మిలిట్రీ సెల్యూట్లూ మానవుగదా:...రావయ్యా!....భోంచేశావా!" అనడిగాడు దశరథరామయ్య.

"ఇప్పుడే అయింది బాబూ, చుట్ట కాల్చుకుందామని బైటికొ చ్చాను. మీరింకా పని చేస్తున్నారా? అసలే మీ హెల్తు మంచిది కాదు. ఉబ్బసపోళ్ళు. ఈ చలికాలం ఇంతవరకూ పని చేస్తే ఒళ్ళు పాడైపోతాది, ఇంటికెల్లి పడుకోండి బాబూ. అమ్మగారొక్కరూ బితుకుబితుకు మంటుంటారు."

"అప్పుడే ఎక్కడయ్యా? ఇంకా వమ్ము తగలెట్టినంత పనుంది. ఒంట్లో బాగాలేదని పంచేయడం మానేస్తే ఊరుకుంటారా? అందు లోనూరిటైరైనవాడ్ని. కనికరించి తిరిగి వేసుకున్నారు. సరిగా పనిచెయ్యకపోతే పీకిపారెయ్యరూ.....

"బాబూ! ఇప్పుడు మీకు అరవై దాటుంటాయనుకుంటాను. ఇంకా ఎన్నాళ్ళిలా కష్టపడతారు?"

"చచ్చేవరకూ......! తప్పదు చిన్నయ్యా. చావకుండా బతికుండాలంటే చచ్చేదాక పనిచెయ్యక తప్పదు. లేకపోతే నాకూ నా పెళ్ళానికి ముద్ద ఎలా గడుస్తుంది. ఊళ్ళో చదువుకుంటున్న నా కొడుకును ఎవరు చూస్తారు?" అని బరువుగా భయంగా నవ్వి టెంటు లోకిపోయి కళ్ళు తుడుచుకుంటూ కాయితాలముందు తిరిగి కూర్చున్నాడు దశరధరామయ్య. కంట్రాక్టరు బిల్లులోని వేలు, లక్షల రూపాయలు-అతని కళ్ళకు గజిబిజిగా కనిపించాయి.

"ఏంవిటో, వంతుల బ్రతుకు!" అంటూ సానుభూతిగా పెదవి విరిచి చుట్ట కాల్చుకోవడానికి మంటదగ్గరకు నడిచాడు చిన్నయ్య. మంచు బాగా కురుస్తూండడంవల్ల మంటలు సన్నగిల్లిపోతున్నాయి. పనస చెట్టు మీదనుంచి ఉండుండి మంచుబొట్లు మంటల మీద పడి సుంయ్ సుంయ్ మంటున్నాయి. నీరసించిపోతున్న మంటని బూటుతో తన్ని ఎగదోశాడు చిన్నయ్య. చిటపటమంటూ నిప్పురవ్వలు ఉవ్వెత్తున లేచాయి. పక్కనున్న ఎండుపుల్లల్ని, ఆకుల్ని ఏరితెచ్చి, మంటలో పడేసి రెండు మూడు సార్లు మళ్ళా బూటుతో తన్ని ఎగదోశాడు. పనసచెట్టు మొదల్లో కూర్చుని చుట్ట తీసి, మంటలోనుంచి ఒక కొరకంచు పుల్లతీసి వెలిగించుకున్నాడు చుట్ట. భగ్ భగ్మని చుట్ట పొగ వదుల్తూ సెగ కాచుకుంటున్నారు. ఫెళఫెళమంటూ ఎత్తుగా వేస్తున్న మంటలకి అందుబాట్లోనున్న పనస ఆకులు మాడిపోతున్నాయి.

ఉండుండి కొండగొర్రె అరుస్తూనే ఉంది, కొండల్లోనుండి. పొగ వాసనతో నిండిపోయింది ఆ ప్రాంతమంతా. గాలేసినప్పుడల్లా చెట్టుకి పండిన బురదపనస మత్తువాసనల్ని గుభాళిస్తోంది. ఉండుండి...మంటల్లోని నిప్పులు ఛట్ ఛట్మని పేలుతున్నాయి.

చిన్నయ్యా తన ఎడంవైపు టెంటులోకి చూశాడు. ఎవరైనా మేలుకునున్నారేమోనని. అది దశరథరామయ్యా కుటుంబం ఉండే టెంటు. లైటుబాగా దించేసుంది. "పంతులమ్మగారు పడుకునుంటారు ఫరవాలేదు" అని చుట్టపారేసి మెల్లగా జేబులోంచి సీసా తీశాడు. గ్రైప్ వాటర్ సీసాలోపోసి తెచ్చుకున్న నాటు సారాని డగ్‌డగ్‌మని రెండు గుటకలు మింగాడు. అసహ్యంగా "బ్రేవు"మని తేన్చుకుంటూ సీసావైపు చూశాడు. మీసాలకి అంటుకున్న సారా బొట్టుని కాసేపు అనుమానంగా నాలికతో చప్పరించాడు. పరీక్షగా రెండుమూడుసార్లు బుడ్డిలో నగుకుని వాసనచూసి, మిగతా సీసాని మరి రెండుగుక్కల్లో గబగబా ఖాళీ చేసి, కాండ్రించి ఎదురుగా వున్న మంటల్లోకి తుపుక్కున ఉమ్మాడు.

"చక్! చప్పగా ఉంది" అని విసుక్కుంటూ, సీసా అడుగుని మిగిలున్న అయిదారు చుక్కల్నీ నిప్పులమీదికి జాడించాడు. అవి సుయ్‌సుయ్‌మని నీరసంగా వెలిగి ఆరిపోయాయి.

"దొంగ నాయాలగాడు నీరు కలిపేశాడు. ఈ "సివిలు" నా కొడుకులింతే. కల్తీలేకుండా.... ఏసరుకూ అమ్మరుగదా? మిలిట్రీ వోళ్ళకి ఆర్డరిచ్చిస్తేనా, ఇలాటోళ్ళని ఫైర్‌చేసి పారేస్తారు....అబ్బే కొంచమైనా ఫోర్సు ఎక్కలేదు...దొంగ నాయాలగాడు" అంటూ ఖాళీ సీసాని వెనకాల తుప్పల్లోకి విసిరేసి, కాళ్ళురెండూ..మంటల వైపు చాచి డిజప్పాయింటెడ్‌గా పనసచెట్టు మొదలుకి చారగిలబడి పోయి మరోచుట్ట వెలిగించాడు చిన్నయ్యా.చెమటపట్టిన మొహం మంట వెలుగులో ఎర్రగా కందగడ్డలా కనిపిస్తోంది.

చిన్నయ్యా అసలుపేరు ఆ కేంపులో చాలా తక్కువ మందికి తెలుసును.అంతా"మిలట్రీమాన్"అనిపిలుస్తారు. అది విని మురిసి

పోతాడు చిన్నయ్య రెండవ ప్రపంచయుద్ధంలో పనిచేసి ఫింఛను పుచ్చుకున్నాడు. తరువాత అస్సాం నూనెగనుల్లో కొన్నాళ్ళు పని చేశాడు. ప్రస్తుతం టెంపరరీ జీపుడ్రయివరుగా కేంపు నెంబరు 4 అసిస్టెంటు ఇంజనీరు దగ్గర పనిచేస్తున్నాడు. అతనికి మిలిట్రీ అంటే ఎనలేని భక్తి శ్రద్ధలు. మనిషంటే మిలిట్రీవాడే మనిషి అంటాడు. మిగతావాళ్ళు "సివిలొళ్ళు" అని చులకనగా చూస్తాడు. మిలిట్రీ వాళ్ళు తమదేశం కోసం ఫైట్ చేస్తే, సివిలోళ్ళు పొట్టకోసం దేవి రిస్తారంటాడు మిలిట్రీవాళ్ళు నిస్వార్థంగా పనిచేసే నీతి నిజాయితీ గల "సీదా ఆద్మీ" లని సివిలోళ్ళు "బద్మాష్ అద్మీ" లనీ ఏదో థీసిస్ చెప్తాడు.

తుఫాను పట్టినా సరే, ఆవయసులో తెల్లవారుజామున నాలు గంటలకే లేచిపోయి కసరత్తు చేస్తాడు. ఆరోగంటకల్లా స్నానం చెయ్యడం, బూట్లుపాలిష్ చేసుకోవడం, మీసాలకు రంగెక్కించుకో వడం పూర్తిచేసుకుని నాస్తాచేసి మగ్గుడు టీతాగి, ఆరున్నరకి ఠంచనుగా ఇంజనీరుగారి దగ్గరికి హాజరవుతాడు. వెళ్ళేముందు జార్జి చక్రవర్తి సుభాసుబోసు పటాలకి, ఠకాలుమని బూట్లుకొట్టి అటెన్షన్ ఫోజులో సెల్యూట్ చెయ్యనిదే బయల్దేరడు.

మంటకాంతిలో దగ్గల్లో వున్నతుప్పలు, పనసచెట్టు సగం భాగం, పదిపన్నెండు గజాల లోపుగావున్న చెట్ల మొదళ్లు మాత్రమే కనిపిస్తున్నాయి పనసచెట్టు నీడపడుతూండడం వల్ల - దానికాస్త వెనకాల ఎడమ వైపుగావున్న పంతులుగారి టెంటుమసగ్గా కనిపిస్తోంది. చుట్టూ చిక్కని చీకటి అల్లుకునుంది. చిన్నయ్య మంటకి దగ్గిర్లో ఉండడంవల్ల ఆ వెలుతురుకి అలవడ్డ కళ్ళకిచుట్టూ వున్న చీకటిమరింత దట్టంగా కనిపిస్తోంది. చిన్నయ్య ఏమీతోచక

మంటల్లోకి, చుట్టూ ఆవరించుకున్న కటిక చీకట్లోకి, దూరంగా కొండలమీద కాలుతున్న అడవుల్లోకిచూస్తూ చుట్టమీద చుట్ట లాగిం చేస్తున్నాడు. ఉండుండి ఆఫీసు టెంటులోనుంచి దశరధరామయ్య గారి దగ్గులు వినిపిస్తున్నాయి.

"ఏం చిన్నయ్యా! భోజనం అయిపోయిందేవిటి? కేంపు నండి ఎప్పుడొచ్చావు?" అని వంతులుగారి భార్య పక్క టెంటు గుమ్మంలో నుండి పలకరించింది.

"దండాలమ్మా. అరగంటయిందండీ. వచ్చి, జీపుషెడ్డులో పెట్టి భోంచేసి ఇప్పుడిప్పుడే చుట్ట కాల్చుకుందామని ఇక్కడికొ చ్చాను. పొద్దుట్నుండి తిరిగి తిరిగి నడుం లాగేస్తుంటే, ఈ చెట్టుకి కొంచెం చేరబడ్డాను."

"ఏం నంజుకున్నావయ్యా? నీ కోసం పెరుగు వచ్చుడి దాచాను," కసురుకున్నట్టుగా అడిగిందావిడ.

"ఛఛ! ఎందుకమ్మా మీకాబాధ? మీ ముసలి కడుపులు గడుపుకోవడమే ఈరోజుల్లో కనాకష్టంగావుంటే మళ్ళా దానాలూ... ధర్మాలూ"

చిన్నయ్య మాటల్ని మధ్యలోనే త్రుంచిందావిడ, "చాల్లే! దానాలా! నీ కియ్యేదం దానమెందుకయ్యింది?" అంది అంతకంటె ఎక్కువగా మాటల్లో తన కృతజ్ఞతను చెప్పుకోవడం ఆవిడకి చేతనైందికాదుగానీ. మనసునిండా చిన్నయ్యంటేఆమెకి గొప్పగౌరవం, అభిమానం, ఆమెకన్నమాటే కాదు ఆ కేంపులో అన్ని సంసారాలకూ పెద్ద దిక్కు చిన్నయ్య! అందరికుటుంబాలు వారివారి టెంటుల వరకేపరిమితమైతేఆ కేంపంతా చిన్నయ్యకుటుంబమే! అది మిలిటరీ స్పిరిటంటాడు. కేంపులున్నప్పుడు పొద్దుటనగా బండితీసినవాడుప

అపరాత్రికో ఇల్లు చేరుకుంటాడు. ఎటూ వెళ్ళక్కర్లే లేకపోయిన రోజుల్లోనైనా ఊరుకోడు. ఆ టెంటులన్నీ తుడిపించడం, మలేరియా మందు జల్లించడం చిన్న పిల్లల్నందర్నీ చెరువుకి తీసుకెళ్ళి స్విమ్మింగు, డ్రైనింగు చేయించి తీసుకురావడం, వగైరా పనులన్నీ నెత్తిన వేసుకుంటాడు. పట్నం ప్రయాణం పడినప్పుడు ప్రతి టెంటు దగ్గరికీ పనిగట్టుకు వెళ్ళి ఆ ఇళ్ళల్లో అవసరమైన సామాన్లుకొను క్కొని పెద్దలిస్టు రాసుకుని, పట్నంనుండి పట్టుకొస్తాడు.

అందుకే పిల్లల దగ్గర్నుండి పెద్దవాళ్ళ వరకూ అతనంటే అమితమైన గౌరవం. అందుకే అతను జీపుడ్రైవరు చిన్నయ్య కాడు! మిలిటిరీ చిన్నయ్య!

"అన్నట్టు చిన్నయ్యో మీ పంతులుగారు చెబుతూంటారు. మన దొరగారికి నువ్వంటే ఎంతో ఇదట?....అసలు నువ్వు లేందే కేంపుకెళ్ళిలు చేసుకుంటాడు...."

ఆవిడేదో ఇంకా అడగబోతూంటే మధ్యలోనే చిన్నయ్య అందుకున్నాడు "ఔనమ్మా! బ్రతికున్నన్నాళ్ళూ మీఅందరిలోనూ మంచి అనిపించుకుని, చచ్చిన్నాడు గుండె దెబ్బలాగా ధన్‌మని పోవాలి. మిలిటిరీ చావుచావాలి. సివిలోళ్ళలాగా దీసుకు, లాగుకు చావకూడదు. అదమ్మా నా కోరిక"

"ఛ! అవేంమాటలయ్యా?....అది సరేగానీ, మీ దొరగారికి ఉత్తుత్తి అభిమానమేనా లేకపోతే, కేంపులో వున్నప్పుడు తిన్నావా, ఉన్నావా అని.

"...హమ్మమ్మ! దొరగారు కుర్రోడైనా గొప్ప మనిషమ్మా. దేవుడిలాంటోడు. ఎప్పుడైనా కస్సు బుస్సు మంటాడుగానీ, మనసు మహా మెత్తనిది. ఉత్తిఎర్రోడు. సివిలోళ్ళలో అటువంటి ఆఫీసర్ని

నేను చూడలేదమ్మా, ఒక్క నాకేకాదు, అతనితో కేంపుకొచ్చిన వాళ్ళందరికీ ముందు పెడేనేగానీ, తానుతినడు" అంటూ పంతులమ్మ పక్కనే ఎవరో కదుల్తున్నట్టు గమనించాడు.

"ఎవరమ్మా మీ పక్కన, ఎవరీ బుల్లెమ్మ" అంటూ పంతులమ్మ పక్కన చీకట్లో మసగ్గా కనిపిస్తున్న అమ్మాయినిచూశాడు.

"మా అమ్మాయి చిన్నయ్యా! పొద్దున్నే అల్లుడొచ్చి దిగబెట్టి, సెలవులేక వెంటనే వెళ్ళిపోయాడు. పిల్లదానికి ఇప్పుడు ఏడో నెల. ఎనిమిదోనెల ప్రవేశంలో మా బావగారి ఇంటికి పురిటికి దిగబెట్టాలనుకుంటున్నాం. ఈ లోపున ఒక నెల్లాళ్ళు మా దగ్గరుంచుకుందామని అల్లుడికి రాస్తే తీసుకొచ్చాడు"

"ఐతే అదేటి బుల్లెమ్మా?" ఖస్సుమన్నాడు డిసిప్లేనేరియన్ చిన్నయ్య. "అర్ధరాత్రి దాకా మేలుకున్నావేంటి? ఉట్టి మనిషివి కావు పెందరాళే పడుకోవడం, కావలసినంత రెస్టుతీసుకోవడం అలవాటు చేసుకోవాలమ్మా!" అని గదమాయించాడు. "చూడు బుల్లెమ్మా; నీకేదైనా తినాలనుంటే, నేను ఎప్పుడూ పట్నం ఎల్తానేవుంటాను. నాతో చెప్పు మొహమాటం పడేవు"

ఆఫీసు టెంటులోనుండి దశరథరామయ్య దగ్గుతున్నాడు.

"అన్నట్టు పంతులమ్మగారూ! అయ్యగారికి కాస్త చెప్పండమ్మా. రాత్రింబగళ్ళు ఒకటేపనా? అసలుబాబుఎప్పుడు తింటాడో ఎప్పుడు పడుకుంటాడో? ఎప్పుడూ ఆఫీసు, లెక్కలు, కాయితాలు వయసు ఎళ్ళినవాళ్ళు అంతగా పనిచెయ్యకూడదమ్మా. పోనీ బలమైనోడా? బక్కచిక్కిన పాణం........

"చెప్పి చెప్పి నోరుపడిపోయిందయ్యా బాబూ! వింటేనా? ఏదైనా టానిక్కు కొనుక్కుని తాగమన్నా వినరు. "రాత్రి ఒంటి

గంటా రెండుగంటల వరకూ ఉండకండి. తొందరగా పడు కోండి. ఆరోగ్యం దెబ్బతింటుంది." అంటే "ఆఫీసుపని ఎవరు, నీ బాబు చేస్తాడా?" అని ఖస్సున లేస్తారు. పోనీ మాకు మరో ఆస్కారం ఉందా అంటే, ఒక చిల్లికానీ వచ్చే దారిలేదు. పంతులు గారు ఈ ఉద్యోగం చెయ్యకపోతే, ఆయన, నేను, నా పిల్లడు మాడి మలమాడి చావాల...చిన్నయ్యా! అతని కష్టం చూస్తుంటే కళ్ళ వెంటనెత్తురుచుక్కలు కారుతున్నాయి. అతని నెత్తురు పీల్చే స్తున్నాం"అంటూ మరి మాటాడలేక బావురుమంది.

"ఊరుకోమ్మా: ఊరుకోవే నాన్నగారు వింటారు" అని కూతురు సముదాయిస్తోంది.

అర్ధరాత్రి ఆ కీకారణ్యంలో వయసుమళ్ళిన ఒక స్త్రీ తమ బ్రతుకుల్ని తలచుకుని బావురుమంటూంటే-యుద్ధభూమిలో శవాల మీదనుండి ట్రక్కులు నడిపిన మిలిట్రీ చిన్నయ్య బండ బారిన గుండె కూడా చివికిపోతోంది.

"ఊరుకోవమ్మా. పెద్దదానివి ఏడవొచ్చునా? ఒట్టిమనిషి కాని చిన్నపిల్ల ముందు మన కష్టాలగూర్చి మాటాడకూడదు." అంటూ చెమ్మగిల్లిన కన్నుల్ని అప్రయత్నంగా తుడుచుకుంటూ, పంతులమ్మవైపు సూటిగా చూడలేక నల్లటి ఖూట్లలో ప్రతిఫలి స్తున్న మంటల్ని చూస్తూ విషయం మార్చడానికి. ఆ అమ్మాయి నుద్దేశిస్తూ "మీ ఆయనకి దేంట్లోపని బుల్లెమ్మా?" అని అడిగాడు.

ఇంకా తల్లిని ఓదారుస్తునేవున్న ఆ అమ్మాయికి ఈమాటలు వినిపించలేదు. "ఊరుకోమ్మా? అసలే నీ ఒళ్ళు మంచిది కాదు, గుండెల్లో నొప్పొస్తుంది."

వంతులమ్మ దుఃఖాన్ని మెల్లి మెల్లగా దిగమింగుతోంది. చిన్నయ్యకి ఏం మాటాడాలో తోచలేదు. మనసంతా పాడైపోయింది. పడుకుందామని లేవబోయాడు.

"గాండ్ర్....గాండ్రు....గాండ్రి...."

కొండల్లో పెద్దపులి అరుపు ఒక్కమారు వినిపించింది.

అడివంతా ఆ అరుపుతో దద్దరిల్లిపోయింది. అంతవరకూ "జుంయ్" మని రొదచేస్తున్న కీచురాళ్ళు చప్పున ఆగిపోయాయి. అంతటా భరింపరాని నిశ్శబ్దం ఆవరించుకుంది. వంతులు గారి అమ్మాయి గట్టిగా తల్లిని పట్టేసుకుంది.

"అమ్మో! పెద్దపులి అరుపులావుంది, ఇటు వస్తుందేమో, పద లోపలికిపోదాం." అంటూ హడావుడిగా లేచింది వంతులమ్మ. బ్రతుకును భయంతో అంతవరకూ కుమిలిపోతున్న ఆవిడకి ప్రాణభయంకూడా పట్టుకుందిప్పుడు.

"అదేం చేస్తాదమ్మా? ఎక్కడో దూరంలో అరుస్తొంది. పాపం మేతకి బయలుదేరినట్టుంది. దాని తోవన అదిపోద్ది, మనిషి మాంసం తినమరిగిన పులులు తప్పించి, మరేవీ అసలు మనిషి ఛాయలకే రావమ్మా. అలాంటి పులులు ఈ దగ్గర్లో లేనేలేవు. అరే, ఎందుకమ్మా అంత గిజ గిజ లాడిపోతున్నారు? అసలు ఇయ్యేం పులులని? నేను మిలిట్రీలో ఉన్నప్పుడు బర్మాలో చూశాను. అవీ పులులంటే ఒకసారి బుల్లెమ్మా. ఇలాగే మాంచి రాత్రిమీద ట్రక్కు తీసుకొస్తున్నాను. ఇంకేటుంది, రోడ్డుమీద అడ్డంగా పడుకునుంది. సీదాగా గాడీని దానిమీద కెక్కించేశాను, దెబ్బకి" అని చెప్పబోతూ గతుక్కున ఆగాడు.

"బ్లోవ్....బ్లోవ్...బ్లోవ్...."

ఆకలిగొన్న దెయ్యం అరుస్తున్నట్టు మరో అరుపు. పెద్దపులి అరుపులాగ గంభీరంగా లేదు, వికృతంగావుంది. అంతవరకూ నిబ్బ

రంగా కబుర్లు చెప్తున్న చిన్నయ్యే కూడా ఈ అరుపు వినగానే గతుక్కుమని లేచి నిలబడ్డాడు.

"ఇదేమిటి చిన్నయ్యా! ఇదేదో కొత్త అరుపులా వుంది. ఎప్పుడూ వినలేదే?" అంది పంతులమ్మ.

పులి అరుపుతోనే సగం హడలిపోయిన అమ్మాయి ఈ కొత్త అరుపుతో బెంబేలెత్తిపోయి తల్లిని మరింత గట్టిగా పట్టేసుకుంది.

"వఱడు...,దీన్ని వఱడంటారమ్మా!"

"అంటే?"

"బాగా ముదిరిపోయిన ముసిలినక్క,డొక్కులా ఉంటుంది. గొప్ప మాయదారిది. లుచ్చా జంతువమ్మా! చూశారా....ఆ అరుపు ఎంత భయంకరంగా ఉందో ...దీన్ని అడవిలో జంతువులన్నీ దెయ్యాన్ని చూసినట్లు చూస్తాయి. ఇదెప్పుడూ పులివెంట తిరుగుతూంటుంది. బాగా ముసలిదై పోవడంవల్ల, దానంతటది వేటాడి తినలేదు.అందుకే పులిని అంటి పెట్టుకుని ఎప్పుడూ తిరుగుతుంటుంది.పులి తిని విడిచిపెట్టేసిన మాంసం దుమ్ములు తిని బ్రతుకుతుంది. స్వతంత్రంగా బ్రతకలేదు. పగలంతా ఇతర జంతువుల ఉనికిని కనిపెట్టి, రాత్రవగానే పులిని చాటుగా వాటిమీదికి తీసుకెళ్ళి చంపించేస్తుందిట. పులి చంపి తినగా ఒదిలిన మాంసంతో తన ముసలికడుపు నింపుకోవడానికి! గొప్ప దగుల్బాజీ జంతువు."

"బ్లోవ్....బ్లోవ్!"వఱడు అరుపు దూరమౌతోంది.

"గాండ్ర్....గాండ్ర్....గాండ్ర్...." దాని వెనకాలే పులి అరుపులు.

"ఈ రాత్రి అడవిలో గొప్పఘోరం జరిగిపోతాదమ్మా. విన్నారా వాటిఅరుపులు. వఱడు దేనిమీదకో పులిని ఉసిగొలిసి

తీసుకుపోతోంది. పాపం దేని ఆయుష్షు మూడిందో. దాన్ని చంపిం చేసి, ఎంగిలికూడు ఇదికూడా తిండానికి! పొట్టకోసం ఎంత నీచం పని?" చిన్నయ్య మనసు కకావికలై పోయింది. "ఛ! పడుకునే ముందు, దీని అరుపు విన్నాను శనిలాగ... మీ రెళ్ళి పడుకోం డమ్మా. చాలా రాత్రయిపోయింది." అని బయలుదేరాడు తన టెంటువైపు. పంతులమ్మ అమ్మాయిని తీసుకుని లోపలికెళ్ళింది. టెంటు పరదాలు గట్టిగా దగ్గరకి లాగి రాళ్ళు అడ్డం పెట్టింది.

చిన్నయ్య టైముచూసి లైటుఆర్పేసి మంచంమీద పడుకు న్నాడు. మరికొంత సేపటికి ఆఫీసు నుంచి ఇంటికి వెళుతున్న దశరథరామయ్యగారి కిర్రుచెప్పుల చప్పుడు మగత నిద్రలో స్పష్టా స్పష్టంగా వినిపించింది.

తెల్లవారుజాము మూడు గంటలయింది. దట్టంగా పొగ మంచు కమ్ముకుంటోంది కేంపులో మంటలు చల్లబడిపోతున్నాయి. హఠాత్తుగా కలకలం బయల్దేరింది. అటూ ఇటూ గడబిడగా పరు గెత్తుతున్నారు. చుట్టుపక్కల ఆడవాళ్ళు పంతులుగారి టెంటు వైపు పరుగెడుతున్నారు. లోపలినుండి ఉండుండి మూలు గులు వినిపిస్తున్నాయి. "అయ్యో! తల్లీ! ఇదేంవిటే అమ్మా ఇప్పుడే వచ్చాయేంవిటి ఈ మాయదారినొప్పులు, నేనిప్పుడు ఏం చేసే దమ్మా?" అని పంతులమ్మ శోకాలు పెడుతోంది. దశరథరామయ్య ఏమీ తోచక మతిపోయిన వాడిలాగా టెంటుబయట తిరుగుతూ, వచ్చిన వాళ్ళతో ఏదేదో మాటాడుతున్నాడు. మధ్య మధ్య పెళ్ళాన్ని నువ్వుకాస్త నోరుమూసుకో! మధ్యనీ ఏడుపు ఎక్కువై పోతోంది." అని గదమాయిస్తున్నాడు.

చిన్నయ్య నిద్రలేచి బైటకొచ్చాడు. దశరథరామయ్యతో మాటాడుతూన్న సింగుగారి భార్య చిన్నయ్యని చూడగానే "ఏయ్ మిలిట్రీ ఆద్మీ! ఇదర్ ఆవొనా" అని పిలిచింది. చిన్నయ్య రాగానే అంతా చుట్టుముట్టారు. పంతులుగారి అమ్మాయికి నెలలు నిండకుండానే పురిటి నొప్పులు వచ్చేశాయని ఏడోనెల కాన్పు అందులో తొలిచూలు చాలా కష్టమని, వెంటనే పట్నంలో హాస్పిటల్‌లో చేర్పిస్తేగానీ లాభంలేదనీ అక్కడున్న ఆడవాళ్ళు వాళ్ళ వాళ్ళ భాషల్లో ఏకరువు పెట్టారు. ఈ పాడు అడవిలో ఏ కష్టం వచ్చినా దిక్కుమాలిన చావు తప్ప వేరేగతి లేదనీ హాస్పిటల్ లేక పోయినా కనీసం మందివ్వడానికి డాక్టరు ముండాకొడుకైనా లేడని రైల్వే కన్‌స్ట్రక్షన్‌లో పనిచేసే వాళ్ళను పెళ్ళాడిన ఆడవాళ్ళ బతుకింతేననీ—ఏకంగా రైల్వే అధికారుల్నే అరవ ఏసతో జాడించి పారేస్తోంది స్టోరుకీపరు కళ్యాణరామన్ గారి ద్వితీయ కళత్రం.

మీ మొగాళ్ళందరూ అలా మొహాలు చూస్తూ నిలబడడమేనా లేక అమ్మాయిని వెంటనే పట్నం తీసుకెళ్ళే ఏర్పాట్లేమైనా ఉందా?" అంటూ అగ్గిమంటలమీద నీళ్ళు కాగబెడుతున్న సుమతి కుట్టియమ్మ మళయాళంలో ఆ గుంపులోని మొగుడిమీద చండికలా పడిపోయింది.

గోల చెయ్యకండమ్మా, ఇదుగో పంతులుగారూ, అమ్మగార్నీ అమ్మాయినీ, పట్నం ప్రయాణానికి సిద్ధం చేయించండి. దొరగార్ని జీపు అడగండి. ఇప్పుడే నేను పట్నం తీసుకెళ్తాను- అన్నాడు చిన్నయ్య.

అహా! అది గవర్నమెంటు జీపుగదా, దొరగారిని అడిగితే బాగుంటుందా?....అందులోనూ ఈ రాత్రప్పుడు" అని దశరథరామయ్య నసిగాడు.

"మనంకూడా గవర్నమెంటు మనుషులమే బాబూ! మీరు ముందు సిద్ధంకండి...మీకంత ఇదైతే నేనే వెళ్ళి దొరగార్ని జీపు అడుగుతాను"

"బాబ్బాబు, నీకు పుణ్యముంటుంది. నువ్వే అడిగి పుణ్యం కట్టుకుందూ-" అని దీనంగా చిన్నయ్య చేతులు పట్టుకున్నాడు.

"చాల్లెండి పంతులుగారూ, భలేవారే!" అంటూ చేతులు విదిలించుకుని ఇంజనీరుగారి టెంటువైపుకు నడిచాడు చిన్నయ్య.

ఇంతలో పంతులమ్మ గారి పిలుపువిని లోపలికి వెళ్ళాడు దశరధరామయ్య. "అయ్యోరామా! జీపు అడగడానికి మీరు వెళ్ళలేకపోయూరా? చిన్నయ్యనే పంపించారూ? మనపనిక్కూడా ఇంకొకళ్ళనే పంపించాలా? మీరే వెళ్ళండి. ఎళ్ళీ పెద్ద ఎకౌంటెంటు నంటారు. ఆపాటి జీపు అడిగి తేలేరూ?" అంటూ సర్రున తాచు పాములాగ లేచింది.

"నువ్వు కాస్తనోరుమూసుకోవే! ఎందుకలా గొంతు చించుకుంటావు.,....తెలియనిదానివి తెలియనట్టూరుకోవాలి. ఆడముండలకేం తెలుసు దొర్లసంగతి? అసలే మా ఇంజనీరు రావణాసురుడిలాంటివాడు. దానికితోడు పగలంతా కేంపులు తిరిగి తిరిగి, అలసిపోయొచ్చి పడుకునుంటాడు, ఈ రాత్రప్పుడు లేపితే ఇంకేమన్నా ఉందా? పులిలా పడిపోతాడు. అసలే కోపిష్టోడు. తిక్క రేగిందంటే వెనకా ముందు ఆలోచించకుండా రేపొద్దున తపుక్కున ఉద్యోగం ఊడదీసేస్తాడు, అప్పుడు నువ్వు నేను రోడ్లమీద చిప్ప పట్టుకు తిరగాలి. ఇలాంటి బోడిసలహాలుమాని నోరుమూసుకు కూచో!" అంటూ గొణుక్కుంటూ బైటకొచ్చి టెంటుముందు చిరాగ్గా పచార్లు మొదలు పెట్టాడు.

కాల్‌బెల్ విని నిద్రలేచి మత్తుగా ఒళ్ళు విరుచుకుంటూ బైట కొచ్చి చిన్నయ్యని, దశరధరామయ్య టెంటుముందు అలికిడినీ చూసి "ఏమిటి చిన్నయ్యా, ఏం జరిగింది ఎవరికైనా బాగు లేదా?" అని ప్రశ్నించాడు, అసిస్టెంటు ఇంజనీరు రామారావు.

"పావం వంతులుగారి అమ్మాయికి పురిటి నొప్పులు ఆక స్మాత్తుగా వచ్చేశాయట సార్. నెల రోజులుండి పోదామని వచ్చిం దట పొద్దున్నే అనుకోకుండా పావం. ఏడో ఃల్లోనే నొప్పులొచ్చేశా యటండీ పట్నానికి తీసుకు వెళ్తేనేగానీ లాభం లేదంటున్నారు సార్" అన్నాడు చిన్నయ్య.

"అయ్యో పావం! ఇప్పుడెలాగా?"

"జీపు కావాలి సార్! పట్నం తీసుకెళ్లి ఆస్పత్రిలో జాయిన్ చేసొస్తాను.

"జీపా అది,...గవర్నమెంటు వెహికిలు...తీసుకెళ్తే,..." అని ఏదో నానుస్తున్నాడు రామారావు.

"అదేంవిటిసార్ అలా అంటారు, ప్రాణంమీది కొస్తేను...." ఐనా గవర్నమెంటు ఐళ్ళు ఎన్నిసార్లు పిక్నిక్కులకి, పార్టీలకీ. దొరలబుడ్డీలకి, తిరగడంలేదు?" అంటూ ఇంకేవో చెప్పబోతు న్నాడు. హీటెక్కిపోతున్న మిలట్రీ చిన్నయ్య.

"ఊc ఊc!! సర్లే... టేబులు మీద తాళాలున్నాయి తీసు కెళ్ళు, పొద్దున్న ఎనిమిదో గంటకంతా ఉండాలిసుమా, కేంపుంది బ్రిడ్జి ఇన్స్‌పెక్షన, జాయిన్ చేసిన తరువాత పంతులుగార్ని కూడా నీతోనే తీసుకొచ్చెయ్. బోలెడు పనుంది." అంటూ సిగ రెట్టు వెలిగించాడు.

"ఏడో గంటకల్లా ఇక్కడుంటాన్‌సార్?" అంటూ టెంటు లోపలికెళ్ళి తాళాలు తీసుకుని బైటికెళ్ళాడు.

"చూడు చిన్నయ్యా పంతులుకేమైనా డబ్బు అవసరముంటె అడగమను. మొహమాట పడొద్దని చెప్పు"

"అలాగే సార్!" అంటూ వెళ్ళి షెడ్లోని జీపుతీసి దశరథ రామయ్య టెంటుముందు ఆపాడు.

"ఊఁ ఊఁ రెడీ రెడీ! ఎక్కండి!" అంటూ సామాన్లన్నీ తనే జీపులో పెట్టాడు. అక్కడున్న ఆడవాళ్ళంతా అమ్మాయిని జాగ్రత్తగా వెనక సీట్లో కూచోపెట్టారు. కూతుర్ని పట్టుకుని పక్కనే కూర్చున్నారు పంతులమ్మగారు. దశరథరామయ్య ముందుసీట్లో చిన్నయ్య పక్కన కూర్చున్నాడు.

ఆడవాళ్ళంతా అమ్మాయికి ఫరవాలేదని ధైర్యం చెప్పారు.

"ఏయ్ మిలట్రీమేన్! దేఖో! ఇదర్ మిలట్రీకా స్పీడ్‌మత్ దిఖావ్! జోర్‌సే మత్‌జావో! ధీరేసే గాడీలేనా..." అంటూ హెచ్చరించింది సింగుగారి భార్య.

"ఠీక్ హై!" జీపు జుర్రుమని స్టార్ట్ చేశాడు. జీపులైట్లు చీకట్లని బాణంలా చీల్చుకుంటూ రోడ్డుమీద ముందుగా పరుగెడుతున్నాయి.

ఇంజనీరు రామారావుగారు తన టెంటుముందు సిగరెట్టు కాల్చుకుంటూ చిన్నయ్య సోషల్‌వర్క్‌ని లోలోన అభినందించుకుంటున్నాడు. ఎవరికైనా కష్టంవస్తే చూడలేడు చిన్నయ్య. నడుంకట్టుకొని ముందుకొస్తాడు. ఆర్నెల్లు క్రితం కోలనీలో మసూచికం వస్తే అందరి టెంటుల్లోకి వెళ్ళి చిన్నా పెద్దా అనే తేడాలేకుండా అందరికీ సేవచేశాడు. రాత్రింబవళ్ళు జాగారం చేశాడు. ఒకసారి

అతనికి మలేరియా జ్వరం వచ్చి రెండ్రోజులు ఒంటిమీద తెలివి లేకుండా పడుంటే అన్ని సేవలూ చేశాడు. అందుకే చిన్నయ్య వట్ల రామారావుకి అంత గౌరవం.

"ఎటొచ్చీ తిక్కముండాకొడుకు నిజం చెప్పినా కర్రవిర గ్గొటినట్టు చెప్తాడు. సరిగా మాట్లాడ్డం తెలీదు. మిలట్రీవాడుగదూ." అని మనసులో అనుకుంటూ గట్టిగా దమ్ములాగుతూ దూరమౌ తున్న జీపుని చూస్తున్నాడు. జీపు డౌనులో దిగిపోయింది. మరి లైట్లు కనిపించడంలేదు. మెల్లమెల్లగా చలి ఎక్కువౌతోంది. రామారావు టెంటులోకి వెళ్ళిపోయి తెరలు మూసేశాడు.

2

కేంపుసైటుకి మైలుదూరంలోవుంది వర్కుస్పాట్. కారడ వుల్లో కొత్తగా రైల్వేలైను వేస్తున్నారు. వేలాది పనివాళ్ళు శ్రమించి పనిచేస్తున్నారు. సూర్యోదయంనుంచి తిరిగి సూర్యా స్తమయందాకా బుల్‌డోజర్లు డంపర్లు. క్రేనులు ధడ్ ధడ్ మని శబ్దం చేస్తుంటాయి. అక్కడే ఒక పెద్ద బ్రిడ్జికూడా కడుతున్నారు. రోజంతా గుభిలు గుభిలుమని కొండరాళ్ళు పేలుతుంటాయి. హిందూస్తానీలు. బ్రిడ్జి పనులు చేసే మళయాళీ మోపలాలు. సర్దార్జీలు. బంగాళీబాబులు. ఒకరేవిటీ అన్నిరకాల జాతులవాళ్ళనీ అక్కడ చూడొచ్చు. ఉత్తరాది నుండి వచ్చిన కాంట్రాక్టర్లు. కేంపుని వర్కుస్పాటుకి దగ్గర్లోనే వేసుకున్నారు. రైల్వే కేంపు మాత్రం మైలు దూరాన వుంది. అటుఇటు. కాంట్రాక్టర్లజీపులు. రైల్వేజీపులు చాకుల్లా తిరుగుతుంటాయి.

అసిస్టెంట్ ఇంజనీరుగారి జీపు ఆగగానే కంట్రాక్టర్లు సవిన యంగా నమస్కారం చేస్తూ "ఆ యీయే సాబ్!" అంటూ ఎదు రుగా వెళ్ళారు. ముందుసీట్లో నుంచి అసిస్టెంట్ ఇంజనీరు రామా రావుగారు, వెనక సీటునుంచి అకౌంటెంటు దశరధరామయ్యగారు దిగారు. దశరధరామయ్యగారి చేతిలో రెండు లావుపాటి ఫైల్సున్నాయి.

"దశరధరామయ్యగారూ! నేను బ్రిడ్జి ఇన్‌స్పెక్షనుకి వెళ్లొ స్తాను. వచ్చేటప్పటికి అన్ని కాగితాలూ సిద్ధంగా ఉంచండి. కాంట్రాక్టర్ల సంతకాలు తీసుకుని నా సంతకాలు కూడా చేసేస్తాను. చిన్నయ్యా! ఆ మర్రిచెట్టు కింద జీపుపెట్టి పోయి ఎక్కడేనా పడుకో, నేను తిరిగొచ్చేదాకా! పాపం, రాత్రంతా నిద్ర లేనట్టుంది!" అంటూ కంట్రాక్టర్లు అందించిన కాఫీ తాగేసి వర్కుస్పాట్‌కి బయ ల్దేరాడు.

చిన్నయ్యా, దశరధరామయ్యలు కూడా వాళ్ళిచ్చిన కాఫీలు తాగేశారు. దశరధరామయ్య మాత్రం ఎందుకో బితుకు బితుగ్గా కనపడుతున్నాడు. ఇంజనీరుగారు వెళ్ళిపోగానే పక్కనే వున్న కంట్రాక్టరు ఆఫీసు టెంటులోనికి వెళ్ళి ఫైళ్ళు విప్పి లెక్కలు మొదలు పెట్టాడు.

పంతులుగారూ! నిద్ర ఊపేస్తోంది నేను జీపులో పోయి పడుకుంటాను." అంటూ జీపుని ఎదురుగా ఉన్న మర్రిచెట్టు కిందకి లాగించేసి, వెనక సీట్లో ముడుచుకు పడుకున్నాడు చిన్నయ్య.

రాత్రంతా నిద్రలేదేమో దశరధరామయ్యకి కూడా కునుకు ముంచు కొచ్చేస్తోంది తమాయించుకుంటూ కాగితాలమీద లెక్కలు

కడుతున్నాడు. దగ్గర్లోనే పనిచేస్తున్న బుల్‌డోజరు శబ్దం బుర్రని దొలిచేస్తోంది.

ఇంజనీరుగారు ఇన్‌స్పెక్షను నుంచి తిరిగి వచ్చేసరికి మధ్యాహ్నం పన్నెండుగంటలయింది. ఎండ మండి పోతోంది. ఎప్పుడు పట్టేసిందో నిద్రపాపం, దశరథరామయ్య టేబుల్‌మీద వాలిపోయి అలానే నిదరోయాడు.

"దశరథరామయ్యగారూ! ఆ కాగితాలవీ తియ్యండి. సంతకాలు పెట్టేస్తాను. మళ్ళా భోజనానికి టైమైపోతుంది. త్వరగా పోవాలి" అంటూ నిద్రపోతున్న దశరథరామయ్య ఎదురుగా ఉన్న కుర్చీలో కూర్చుని మొగంమీద,మోచేతులమీదా కారుతున్న చెమటని "ఉస్సు" రంటూ తుడుచుకున్నాడు. దశరథరామయ్య నిద్రలోంచి ఉలికిపడి లేచి కళ్ళు నులుముకుంటూ కాగితాల ఫైలు ముందు పెట్టాడు.

ఫైల్లో కొన్ని కాగితాలు తిరగేసి ఆశ్చర్యంగా దశరథరామయ్య నిద్రమొహంలోకి చూస్తూ "పెద్ద బిల్లేదయ్యా?........ అదే బ్రిడ్జి వర్కుది"

"చెయ్యలేదు సార్"—మనిషి గొంతుకలో తడారిపోతూ దీనంగా చెప్పాడు.

"వాట్? చెయ్యలేదా? ఓ! మైగాడ్"..,రామారావు కోపంతో ఊగిపోతూ క్షణంసేపు మాటాడలేక పోయాడు. ఎర్రధూళి, చెమట పట్టిన రామారావు మొహం కోపంతో మరింత ఎర్రబారింది. కళ్ళు చింతనిప్పుల్లాగ కణ కణ లాడుతున్నాయి. "నిన్ననగా చెప్పానే ఎవడి చంక నాకుతున్నావ్?" అరిచాడు.

"ఎక్స్‌క్యూజ్ మీ సార్! నిన్న రాత్రంతా అమ్మాయికి గడబిడ చేసింది కదసార్?....రాత్రే బిల్లు చేసేదా మనుకుంటే...."

"షటప్! నీ ఇంట్లో గొడవ ఎవడిక్కావాలయ్యా? నీకు డబ్బిస్తున్నది ఆఫీసుపని చెయ్యడానికిగాని, నీ కూతురికి పురిటొచ్చింది, అదయింది, ఇదయిందని పని ఎగగొట్టడానికి కాదు, వర్త్‌లెస్ ఫెలోస్!" అని పిడుగు పడినట్టు గర్జించాడు.

ఇంతలో తిరుగు పయనానికి చిన్నయ్య జీపు తెచ్చి టెంటుముందు ఆపి లోపలికొచ్చాడు.

ఎదురుగా దశరథరామయ్య వెలవెల బోతూ గజగజ లాడి పోతున్నాడు.

"రేపట్నుంచే నిన్ను పనిలోనుండి డిశ్చార్జి చేసేస్తున్నాను. గెటౌట్!... డోన్ట్ షో యువర్ ఫేస్; పెద్ద దొరగారు ఆ బిల్లు సంతకంచేసి అర్జంటుగా పంపమన్నారని మరీ మరీ చెప్పానే? ఇప్పుడతను నామీద దెయ్యంలాగ పడి పోతాడు. మీరంతా ఎందుకయ్యా ఉండి. నో! ముసలాడివని కనికరించి అపాయింట్‌మెంటు ఇప్పిస్తే పని ఎగ్గొడతావ్! కీప్ ఆఫ్ ఫ్రమ్ మీడర్టీ ఫెలో!" అంటూ ఇంకా కోపం పట్టలేక టేబుల్ మీదనున్న ఫైలు తీసి దశరథరామయ్య మొహం కేసి కొట్టాడు.

అసలే భయంతో సగం చచ్చిపోయిన దశరథరామయ్యకి ఉద్యోగం పోతుందనేసరికిపై ప్రాణాలు పైనే పోయాయి. దాంతో ఫైలు మొహానికి తగలగానే కళ్ళు తిరిగిపోయి పడి పోయాడు. పక్కనున్న కంట్రాక్టరు మనిషెవడో పట్టుకుని కింద పడుకోబెట్టి మొహం మీద నీళ్ళు చల్లాడు.

ఇది చూస్తున్న మిలిట్రీ చిన్నయ్యకి నెత్తురు మరిగి పోయింది.

"నువ్వు మనిషివా, రాక్షసుడివా?" అని పిడికిలి బిగబట్టి గట్టిగా అరుస్తూ ఇంజనీరు మీదికి పళ్ళు కొరికి వెళ్ళబోతూ, తమా యించుకుని ఆగిపోయాడు.

రామారావు అమాంతంగా నిర్ఘాంతబోయాడు. "ఏంవిటి, డ్రైవర్ చిన్నయ్యేనా, ఇలా అంటున్నాడు' అని తన కళ్ళని తనే నమ్మలేక, కోపంతో వణికిపోతున్న చిన్నయ్యని చూస్తు క్షణం పాటు అలా వుండిపోయాడు.

"ముసిలోడ్ని కొడతావా? నువ్వు మనిషివేనా!" అని మరోసారి గర్జించాడు.

కేకలు విని అంతా చుట్టూ చేరారు. ఇది చూసిన రామారావు అహం దెబ్బతింది. తన దగ్గర పనిచేసే ఒక జీపుడ్రయివరు అంత మంది ఎదుట, అలా తనపై కేకలేస్తూంటే సహించలేక పోయాడు.

"ఏంవిటి చినయ్యా నువ్వేమన్నా తాగావా? నువ్వెవరివని ఇందులో జోక్యం కలుగజేసుకోవడానికి!"

"నే నెవడినా! నీ లాంటి జంతువును కాను, మనిషిని. ముస లోడు రాత్రంతా పని చేస్తాడు. నిన్న రాత్రయితే అసలు కంటికి కునుకే లేదు. ఏదో పని మిగిలిపోయిందని కొడతావా? ముసిలోడు సొమ్మసిల్లి పోయాడు. చచ్చిపోతేనో?... మీ కిష్టం లేకపోతే ఉద్యోగం లోంచి తీసేయండి. కొట్టడానికి మీకేం పవర్సున్నాయా?" అని మిలిట్రీ ఊపుతో విరుచుకు పడిపోతూంటే అందరూ నివ్వెర పోయి చూస్తున్నారు.

"నాకేం ఫవర్సున్నాయా? అమ్మ రాస్కెల్! ఇంత పొగరు పట్టిందిరా నీకు?" అంటూ విసురుగా మీదికి వెళ్ళాడు.

చిన్నయ్య దర్జని చూపించాడు. "మంచిదికాదు సార్! తొందర పడకండి. చెప్తున్నాను! నేను వంతుల్నికాదు ఊరుకోవడానికి ఒంటిమీద చెయ్యి పడిందో ఖైమా చేసేస్తాను....నేను మిలట్రీ వోడ్ని!"

అప్పుడప్పుడే తెలివిలో కొస్తున్న దశరథరామయ్య అమాంతంగా లేని శక్తిని తెచ్చుకుని లేచి ఆఫీసరుకీ చిన్నయ్యకి మధ్యలో కెళ్ళి "ఊరుకో చిన్నయ్యా, నీకెందుకు? దొరగారూ మీరూరుకోండి! దండం పెడతాను" అంటూ రామారావు చేతులు రెండూ పట్టుకుచి ఆపుచేశాడు.

"వాట్! నన్ను ఖైమా చేస్తావా?....నిన్ను....నిన్ను... ఏం చేస్తానో చూడు, స్కౌండ్రల్!" అంటూ ఉగ్ర నరసింహుడిలా శివాలెత్తిపోతూ నేలని కసిదీరా ఒక తన్ను తన్ని టెంటుతెర తోసుకుంటూ వెళ్ళి జీపులో కూర్చుని స్టార్టు చేశాడు. వెనకాలే దశరథ రామయ్య నెమ్మదిగా సర్దేసుకున్నాడు. "తక్కువ వెధవలకి అలుసిస్తే నెత్తి కెక్కరూ?--మధ్య వీడెవడు బోడిగాడు?....అల్రైట్! డిస్మిస్ చేయించేస్తాను వెధవని" అనుకుంటూ ఎక్సిలేటరు దమాయించాడు రామారావు. ఎర్రదుమ్ము లేపుకుంటూ కేంపు వైపు వరుగెత్తింది జీపు.

కేంపు చేరుతూనే రామారావు స్టెనోటైపిస్టుని దశరథ రామయ్య చేత కబురు పెట్టించి డిక్టేషనిచ్చాడు. ఈ సాయంకాలానికల్లా డిస్ట్రిక్ట్ ఇంజనీరుగారికి చేరేటట్టు స్పెషల్ మెసెంజరు చేత ఉత్తరాన్ని పంపమన్నాడు.

"సాక్ట్ అఫ్!....వెధవ తిరగ బడతాడూ" అంటూ ఇంకా ఉప్పెనలా విజృంభిస్తోన్న కోపాన్ని తమాయించుకుని భోజనం చెయ్యకుండా పడుకున్నాడు.

మెలకువ వచ్చేసరికి బాగా రాత్రి దాటిపోయింది. వంట మనిషి టేబుల్‌మీద పెట్టి చల్లారిపోయిన భోజనాన్ని కాస్త ఎంగిలి పడి సిగరెట్టు వెలిగించి ఆలోచనలో పడ్డాడు. నిద్రలో చాలవరకు కోపం చల్లారిపోయింది.మధ్యాహ్నం జరిగిన సంఘటనల్ని తలచు కుంటూ దమ్ముమీద దమ్ములాగుతూ వచార్లు చెయ్యడం ప్రారంభిం చాడు. చిన్నయ్య అలా తిరగబడడం తప్పయినా, దూరంగా ఆలో చిస్తేకాస్త న్యాయ సమ్మతమేమో ననిపించింది....ఔను తనుఅలా దశరథరామయ్యమీదకి ఫైలెందుకు విసరాలి?కోపం పట్టలేక అపని చేశాడు అదితప్పుకాదా? తప్పే! ఇంతకీ చిన్నయ్యెవ్వడు? ఎందుకు జోక్యంకలుగచేసుకోవాలి? పాపం ముసలివాడు సొమ్మసిల్లి పోగానే చిన్నయ్య చూళ్ళేక పోయాడు. రక్తం మరిగిపోయింది. సకాలంలో బిలుచెయ్యకపోతేనే తనకి అంత కోపం వచ్చిందికదా, సాటి మనిషి మొహం తిరిగి పడిపోతుంటే, అందుకు బాధ్యులైన వాళ్ళ మీద చిన్నయ్యకి ఎంతకోపమైనా రావచ్చును.తిరగబడ్డాడు తనూ రెచ్చిపోయాడు.నో...!చిన్నయ్య చేసినపని చట్టరీత్యాతప్పయినా న్యాయదృషితో చూస్తే ఆ పరిస్థితుల్లో మానవత్వం గల ఏ మని షైనా అలాగే ప్రవర్తించాలని నిర్ధారించుకున్నాడు.

ఆరాత్రి చిన్నయ్యని కబురుపెట్టి పిలిపించాడు. చిన్నయ్య మామూలుగానే నిబ్బరంగా వున్నాడు. అక్కడ రామారావు చిన్నయ్యా తప్ప మరెవరూ లేరు.

"కూర్చో! ఫరవాలేదు. కుర్చీలో కూర్చో. స్పాట్ నుండి నడుచుకొచ్చావా పాపం?"....

"ఫరవాలేదు సార్. నాకు నడక అలవాటే. మిలట్రీ వాడిని. అయినా ఎంత మైలేగదా?"

"ఔను మిలట్రీ వాడివి, అందుకే నన్ను ఖైమా చేస్తానన్నావు?"

"......... "

"నిన్ను ఎంతో గౌరవంగా చూసుకుంటానే. ఎందుకలాగన్నావు"

"సార్! నన్ను దెప్పిపొడవడానికి పిలిపించారా! మీరే మరొక్కసారి ఆలోచించుకోండి సార్. అప్పుడు మీకే తెలుస్తుంది. మీరు చేసినపని తప్పో, కాదో. పంతుల్ని అలా ఫైలుతో కొట్టడం న్యాయమేనా? బక్కప్రాణం సొమ్మసిల్లి పోయాడుగదా! మీ తండ్రిగారే ఆ పరిస్థితిలో ఉంటేనో......"

"చిన్నయ్యా నీకు తెలుసుగదా, నేను కోపిష్టివాణ్ణని. అరుస్తాను. గాని కరవను. అరిచే కుక్కని మాత్రమే! నేను చేసిన పని తప్పే ఐనా నా కోపం తగ్గిం తరువాత చెప్తే నే నొప్పుకోనా. నేను మనిషనికానా?...సరే, అయిందేదో అయిపోయింది. నువ్వు కోపంలో ఏదో అన్నావు. నేనూ ఏదో అన్నాను.....సరే, అన్నీ మరిచిపో. మనసులో పెట్టుకోక. ఈ మాట చెబుదామనే పిలిపించాను. పోయి పడుకో చాలా రాత్రయింది.

"గుడ్‌నైట్ సార్!" అని సెల్యూట్ చేసి బైటికొచ్చాడు. "భేష్! ఏం మనిషి? తన తప్పుని తెలుసుకున్న తరువాత తర తమ భేదం చూడకుండా జీపుడ్రయివరునైన నన్ను పిలిపించి తప్పొప్పు

కున్నాడు. కుర్రోడైనా దేవుడు. సిరిలోళ్ళలో తప్ప పుట్టాడు. అని లోలోన అభినందించుకుంటూ తన టెంటువైపు నడిచాడు మిలిట్రీ మాన్ చిన్నయ్య.

3

ఆ రోజు ఉదయం అనుకోకుండా డిస్ట్రిక్ట్ ఇంజనీరుగారు క్యాంపు కొచ్చారు. అంతా ఎదురు వెళ్ళి వాళ్ళని తీసుకొచ్చారు, పెద్ద ఇంజనీరుగారికి. అతని సిబ్బందికి—ప్రత్యేకమైన వసతి, భోజనం ఏర్పాట్లు వెంట వెంటనే చేయించారు.

భోజనాలైన తరువాత పదకొండు గంటలవేళ. ఇంజనీర్లిద్దరూ మేపులు ముందు వడేసుకుని ఏవేవో చర్చలు జరిపారు. అన్ని కేంపులలో కంటే ఈ కేంపులో పని చురుగ్గా పకడ్బందీగా సాగుతోందని మెచ్చుకున్నారు పెద్ద ఇంజనీరుగారు.

"రామారావుగారూ! మీ అకౌంటెంటు దశరథరామయ్యనీ, అదేవరు చెప్మా-ఆ జీపు డ్రయివరు -అదే చిన్నయ్యగదూ, అతన్ని కబురు పెట్టండి."

దశరథరామయ్య ఎప్పుడూ లేందీ, గెడ్డం శుభ్రంగాగీసుకొని, పంచలో చొక్కా టక్‌చేసి, ఎప్పటిదో పాతకోటు వేసుకొని, అతి వినయంగా చేతులు కట్టుకొని దొరగార్లముందు నిలబడ్డాడు చిన్నయ్య మిలట్రీ ఎటెన్షన్‌పోజులో సెల్యూట్‌చేసి నిలుచున్నాడు అతని వైపు రెండు మూడుసార్లు ఎగాదిగా చూసారు పెద్దదొరగారు.

"ఇతను మిలట్రీ........" అని అడగబోతుండగా,

"అవునుసార్. ఇతను ఎక్స్‌మిలటరీమాన్!"అని రామారావు చెప్పాడు.

ఆ మాట వినీ విననట్టుగా ఎదురుగావున్న దశరథరామయ్యు నద్దేశించి "చూడండి ఎకౌంటెంటు గారు మీ పనిని మెచ్చుకుని మీ కేసు అసిస్టెంటు ఇంజనీరు రికమెండ్ చేసారు. మీకు మరో సంవత్సరం ఎక్స్టెన్షన్ ఇస్తున్నాను. Prove yourself to be a worthy son to the country" అంటూ లేచి దశరథరామయ్యునిషేక్ హేండ్ చేసారు. "అంతా తమదయసార్ చిన్నదొరగారు. నావరిసి తిని చూసి రికమెండు చేసుంటారు" అని ఉక్కిరి బిక్కిరైపోతూ ఆనందంతో మరి మాట్లాడలేక కళ్ళంబట జలజల నీళ్ళు కార్చాడు.

No No you deserve it I say అని అన్నారు. రామారావు టేబులుమీద పేపరు వెయిటు తిప్పుతూ

"మీరు చాలా మంచివారు సార్. పావం ముసలాయనకి ఇంత తిండి పెట్టారు. ఆయన రాత్రింపగళ్ళు పని చేస్తారు సార్. అని మధ్యలో చిన్నయ్యు చెబుతూంటే డిస్ట్రిక్ట్ ఇంజనీరు గారికి మంటెక్కింది.

"చూడూ. ఒకరితో మాట్లాడుతూన్నపుడు మధ్యకి రాకూడదు అది డిస్పెన్సీకి వ్యతిరేకం. మళ్ళీమిలిట్రీ వాడ్నంటావు? ఊ....?" అంటూ చిరాగ్గా చిన్నయ్యువైపు కస్సుమని లేచాడు. వెంటనే మళ్ళీ మాట మార్చేసి దశరథరామయ్యునుద్దేశించి--

"ఇంకా నాలుగయిదు కంట్రాక్టర్ల బిల్లులుండిపోయాయి. ఈ నెలాఖరులోగా కంప్లీట్ చేసేయండి. చాలా డిలే అయిపోయాయి. అన్నట్టు చెప్పడం మరచిపోయాను. రామారావు గారూ మీకేంపుకు జనరేటరు కోసం మాట్లాడాను. చీఫ్ఇంజనీర్ గారుఒప్పుకున్నారు. మరో నెల రోజులలో మీ కేంపుకి కరెంటు వస్తుంది."

"థ్యాంక్యూ సార్!" అన్నారు రామారావుగారు.

"ఇదిగో : నీ పేరేంటన్నావు?....అదే: చిన్నయ్య: ఇప్పుడు నువ్వు మాట్లాడుదువుగాని.... అసలు ముఖ్యంగా నీ పనికోసమే నేనొచ్చాను. ఇంతకుముందే రావలసింది. కలకత్తా వెళ్ళడం వల్ల రాలేకపోయాను ... ఊఁ : నువ్వేంపని చేస్తుంటావు!"

"జీపుడ్రయివర్ని సార్ :"

"వారం రోజుల క్రితం చిన్నదొరగారు బ్రిడ్జి ఇన్‌స్పెక్షనుకి వెళ్ళినప్పుడు ఆతన్ని ఖైమా చేస్తానని అన్నావట కదూ?"

"యస్సార్,"

ప్రక్కనున్న రామారావు ఛటుక్కున నాలిక్కొరుచుకుని కంగారు పడిపోతూ 'నో సార్ : అది నేను........"

"వెయిట్ ప్లీజ్.... అతన్ని మాట్లాడనివ్వండి. నువ్వు ఖైమా చేస్తావని అనడాన్ని ఒప్పుకుంటున్నావు కదూ?"

"యస్సార్;"

"అది తప్పేనా?"

"ముమ్మాటికి కాదు. చిన్న దొరగారు దశరథరామయ్య గారిని ఫైలుతో మొగంమీద కొట్టారు అతను సొమ్మసిల్లి పడిపోయాను ... అలాచేయడం తప్పుకాదా?....తప్పోకాదో చిన్న దొరగార్నే అడగండి, నేను మధ్యలో కలగ జేసుకున్నానని నా మీదికి పిడికిలి బిగిస్తూ ఒచ్చారు, నాఒంటిమీద చెయ్యిపడితే ఖైమా చేసేస్తానన్నాను, నేనే కాదు నా పరిస్థితిలో నున్న ఏమగాడైన అంటాడు."

"అంటే దొరలు గాజులు తొడిగించుకున్నారనేగా నీవుద్దేశం? అకౌంటెంటుగారికీ చిన్న దొరగారికీ మధ్య ఘర్షణ నీకే విధంగాను సంబంధించింది కాదుగదా? అనవసర విషయాల్లో జోక్యం కలుగ జేసుకోవడమే కాక, నీపై అధికారాని ఖైమా చేస్తానని బెదిరించడం మోస్ట్ ఇన్‌సబార్డినేషన్....తప్పు....నువ్వు కాదంటావా?"

"రూలు ప్రకారం తప్పేకావచ్చు గానీ మనిషిగా ఆలోచిస్తే అది తప్పుకాదు సార్; సాటిమనిషికి సంబంధించిన విషయం."

"మీరు దగ్గిరే ఉన్నారు కదూ? మీరేమంటారు దశరథరామయ్యగారు! మీరు తప్పుకాదంటారా!" అని దశరథరామయ్యని ప్రశ్నించారు.

నిల్చున్నవాడల్లా రెండడుగులు ముందుకువేసి. పెద్ద అపచారాన్ని వివరించి చెప్తున్నట్టు కళ్ళు పెద్దవిచేసి. "తప్పా. తప్పున్నరా సార్! అది నాకు చిన్నదొరగారికీ సంబందించిన విషయం. నేను తప్పుచేస్తే, కోపం పట్టలేక దొరగారు ఏదో ఫైల్తో కొట్టారే అనుకోండి. అది తప్పా నామొహం! ఐనామధ్య ఈఆసామి కెందుకు! పిల్లలు తప్పుచేస్తే తండ్రులు మందలించరా సార్? అది తప్పా? ఆఫీసు పనుల్లో గుమస్తాలకీ ఆఫీసరుగార్లకీ మధ్య ఇటువంటి చిన్న చిన్న తగాదాలు జరగటం పొరపాటే ఐనా చిన్న బాబుగారు నామీద ఫైలు విసిరారంటే, అతనికి నామీద వ్యక్తిగత ద్వేషమా? కందకులేని దురద ఐచ్చులికన్నట్టు. ఇతగానికి ఎక్కడ్లేని రోషంవచ్చి కారు కూతలు కూస్తు దొరగారి మీదికి వెళ్ళబోతాడా? నేను మధ్యలో దూరి ఆపాను బాబు? మిలట్రీబుద్ధి పోనిచ్చుకున్నాడు కాదు. ఎంత ఇన్‌సబార్డినేషను. చిన్నదొరగారుధర్మరాజు తైపోయారు

కాబట్టి సరిపోయింది. అదే మా కాలంలోలాంటి ఇంగ్లీషు దొర లయుంటేనా అక్కడే గుండేసి కొట్టిస్తారు" అంటూవికబిగినిచెప్పాడు

ఇది వింటున్న మిలట్రీ చిన్నయ్య నీరుకారిపోయాడు. తన కాళ్ళక్రింద నేల కూలిపోతున్నట్టు అనిపించింది. అతను చెప్తున్న దంతా మతిపోయిన వాడిలా వింటూ నిల్చున్నాడు "ఐతే నేను చెప్పింది తప్పా. పంతులుబాబూ !"అనగలిగాడు.

"తప్పా ...తప్పున్నరా, ఇంకా మెల్లిగా అంటావ్!" అన్నాడు అప్రయత్నంగా ముఖంపక్కకి తిప్పుకుంటూ.

ఇంతసేపూ ఇదంతా వింటున్న రామారావుగారు రెస్ట్‌లెస్‌గా మధ్యలో అందుకొని. ,Excuse me sir : నేను తొందర్లో కోపంలో చిన్నయ్యమీద రిపోర్టు పంపేశాను గానీ He is a nice man : దూరంగా ఆలోచిస్తే నాదే తప్పండి. తరువాత గొడవలన్నీ సర్దుకు న్నాయి రిపోర్టు విషయమే నేను మర్చిపోయాను. I want to withdraw the report ...

No you cannot. I view this most seriously.... చిన్నయ్యా: ఈవేళ సాయింకాలంనుంచీ నీఉద్యోగం మాకుఅవస రం లేదు. ఈక్షణమే నీసెటల్‌మెంట్‌పైకం తీసుకోవచ్చును. Yes you can go now :దశరధరామయ్య గారూ: మీరుకూడ వెళ్ళ వచ్చుమ" పెద్ద దొరగారు త్వరత్వరగా తేల్చేశారు.

"యస్ సార్: "అని బూట్లు టకాయించి సెల్యూటు చేసి బైటకు వెళ్ళిపోయాడు చిన్నయ్య.

రామారావు పెద్ద దొరగారిని చాలా బ్రతిమాలాడు. తన సర్వీసులో ఎప్పుడు ఎవర్నీ బ్రతిమాలనంతగా చిన్నయ్యకోసం

ప్రతిమాలాడుగానీ దొరగారు వినలేదు." ఇన్‌సబార్డినేషన్: ఇవేళ మీకు, రేపు నాకు అవుతుంది. మిస్టర్ రావ్! నువ్వింకా కుర్రాడివి: ఇలాంటి ఆర్గుమెంటటివ్ స్టాఫ్‌ని ఎక్కడికక్కడ నొక్కెయ్యకపోతే నెగ్గలేం ....టేకిట్‌ఈజీ ... అంటూ అప్పటికే స్టెనోసిద్ధంచేసిన చిన్నయ్య డిస్మిసల్ ఆర్డర్స్ మీద ఫరఫర సంతకాలు పెట్టేసి జీపెక్కి వెళ్ళిపోయాడు.

సూర్యుడు పటమట కొండల్లోకి దిగిపోయాడు. చిన్నయ్య డబ్బాడవాలా అన్నీ కిట్‌బేగ్‌లో వేసికట్టేసి వీపుకితగిలించుకున్నాడు హరికేన్ లాంతర్ని. వాటర్ బాటిల్‌న్నీ కూడ వీపుని వేలాడే సుకున్నాడు. చూడ్డానికి ఉద్యోగం పోయినవాడిలా లేదు. యుద్ధంలో కేంపు మారుతున్న మిలట్రీ సోల్జర్‌లాగున్నాడు. విచారంగాని దిగులుగాని మచ్చుకైనా ముఖంలో కనిపించటం లేదు. జీపుతాళాలు ఇచ్చేస్తూ ఇంజనీరు గారికి ఆఖరి సారిగా సెల్యూట్ చేశాడు. రామారావు చిన్నయ్య ముఖంలోకి చూడలేక తలదించుకున్నాడు

"ఎందుకు బాబు బాధపడతావు? ....నువ్వు కుర్రోడివిగానీ. దేవుడివి బాబు: ఒకసారన్నావు గావకముందా: అరిచే కుక్కనని చస్: నువ్వెందుకు కుక్కవయ్యావు బాబు? పులిలాంటోడివి. రాజా జాతి. నీగుండె మైదానంలాంటిది నిన్ను అంటిపెట్టి బ్రతుకుతున్న మేము కుక్కలమే. నక్కలమే; నువ్వు సివిలోళ్ళలో తప్ప పుట్టావు. నే నొస్తాను బాబు:" అంటూ అక్కడి నుండి వచ్చేశాడు.

చిన్నయ్య వెళ్ళిపోతున్నాడని తెలిసి ఆకేంపులోని జనమంతా గుమిగూడి పోయారు. అందరితోనూ నవ్వుతూ షేక్

హేండ్ ఇస్తున్నాడు. కొందరు కంటతడి పెడుతూండటం గమనించి "ఏమి సివిలోళ్ళయ్యా. నేను చచ్చిపోతున్నానా ఎందుకలాగె పోతారు?....వారెవ్వా... అంటూ వీపులు చరుస్తున్నాడు.

"మంచోడిని ఉద్యోగం నుంచి తీసేశారు. ఈ ఆఫీసర్లకి పెద్దరోగం రాదా?" అని ఆఫీసర్లని రామారావుకి రాని అరవం భాషలో తిడుతూ చిన్నయ్యకి గ్లాసుడు మజ్జిగ అందించింది కళ్యాణ రామన్‌గారి ద్వితీయ కళత్రం.

ఇంతలో కారం అటుకులు పొట్లం కట్టి పట్టుకొచ్చిన సింగు గారి భార్య ఆపొట్లం అతని సంచిలో పెడుతూ "హే! మిలట్రీమాన్ హమ్ సబ్ లోగ్‌కో ఛోడ్‌కర్ కహాఁ జాతేహో!" అని చిన్న పిల్లలా బావురుమంది.

ఇంతలో ఎదురుగా గుమ్మందగ్గిర వంతులమ్మ. అమ్మాయి నిల్చున్నారు, "చిన్నయ్యా? చీకటి పడిపోయింది. ఇప్పు డెక్కడి కెళతావు. ఈ రాత్రికి మా ఇంట్లోనే భోంచేసి పడుకో; రేప్పొద్దునే వెళ్ళొచ్చుసుమ" అంది వంతులమ్మ చిన్నయ్యకి ఎదురుగా వెళ్ళి.

"ఒద్దమ్మా! మరిక్కడ ఎందుకు? పోతాను"....అని లోపలికి మంచంమీద పడుకునున్న పసిగుడ్డువైపు తొంగిచూసి. "ఒరేయ్ బుల్లోడా! పెద్దోడవైతే ఈ సివిలోళ్ళలో చేరిపోకురోయ్ నాలాగా మిలట్రీ వోడివికా! బుల్లెమ్మా ఈడ్ని మిలట్రీలో చేర్పించు" అంటూ చిన్న విజిలేశాడు.

"నిన్ను ఉద్యోగంలోంచి తీయించేసిన వాళ్ళకి తప్పక నీఉసురు తగుల్తుంది" అంటూ దుఃఖాన్ని దిగమింగు కుంటోంది.

వంతులమ్మగారు. చిన్నయ్యని చూడలేక, మంచంమీద నిద్ర పోతున్న బిడ్డనిచూస్తూ జలజల కన్నీరు కారుస్తోంది వంతులు గారమ్మాయి.

దశరథరామయ్య జాడ ఎక్కడా లేదు. ఎక్కడో నక్కలా జారుకున్నాడు.

చిన్నయ్య కేంపువిడిచి రోడ్డెక్కిపోయాడు. వెనక్కి తిరిగి చూడకుండా నడుస్తున్నాడు. వీపుమీద హరికెన్ లాంతరూ, వాటరు బాటిలూ ఒకదాన్నొకటి కొట్టుకుంటూ టకటక లాడటం కర్ణాకర్ణిగా వినిపిస్తోంది. వెన్నెలపొడిచి పిండారబోసినట్టుంది.

టెంటు ముందు నిల్చొన్న అసిస్టెంట్ ఇంజనీరు రామారావు గారికి రోడ్డుమీద నడుస్తున్న చిన్నయ్య వెన్నెట్లో స్పష్టంగా కనపించాడు.

ఇంతలో హఠాత్తుగా "గాంఁడ్ గాంఁడ్" మని పులిగర్జించింది అమ్మో ....పులి....చిన్నయ్య..అంటూ టెంటులోంచి వంతులమ్మ పరిగెత్తుకొచ్చి చూసింది.

నిమ్మళంగా అసలు పులిఅరుపు వినపడనట్టే చిన్నయ్య నడుచుకు పోతున్నాడు.

అతని ధైర్యానికి నిర్ఘాంతపోయి చూస్తోండగా ఇంతలో మరో వికృతమైన అరుపు వినిపించింది.

"బ్లోవ్ ....బ్లోవ్....బ్లో....బ్లో...."వటుడు అరుస్తోంది.

నడుస్తున్న చిన్నయ్య అమాంతంగా ఆగిపోయాడు. ఉలికిపడి. అలా ఒక క్షణంసేపు నిలబడిపోయి, తిరిగి గబగబా నడక సాగించాడు,

వంతులమ్మగారు చిన్నయ్యనే చూస్తూండిపోయారు. పులికి జడవని చిన్నయ్య వఱడుకి జడిసిపోయాడు, డౌను దిగిపోయిన తరువాత మరి చిన్నయ్య కనిపించలేదు. పడుకున్నాడేగా రామారావుకి నిద్రవట్టలేదు.

అర్ధరాత్రి గడిచాక దశరధరామయ్య యిల్లు చేరుకున్నారు.

ఆ రాత్రి తెల్లవార్లూ "భ్లోవ్! భ్లోవ్! భ్లోవ్!" మని వఱడు అడవిలో అరుస్తూనేఉంది.